

JUSTIITSMINISTEERIUM

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
info@agri.ee

Teie 16.04.2024

Meie 06.05.2024

nr 1.4-1/498, REM/24-
0405/-1K
nr 8-2/3596

Tulumaksuseaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse (kohalike omavalitsuste tulubaasi ümberkorraldus) kooskõlastamine

Austatud minister

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on saatnud Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks tulumaksuseaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse (kohalike omavalitsuste tulubaasi ümberkorraldus) (VTK). Justiitsministeerium kooskõlastab VTK järgmiste märkustega.

1. VTK-s tuuakse välja, et muudatus avaldab negatiivset mõju tulukamate kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste, eelkõige eeldatavasti lasteaia- ja koolikohtade kättesaadavusele, samas hinnatakse mõju ebaoluliseks. **Selliselt tekib olukord, kus tulukate kohaliku omavalitsuse üksuste elanikud ei pruugi saada (õigeaegselt) vajalikke teenused.** Samas on hulgaliselt kohtulahendeid (vt nt Riigikohtu otsus nr 5-22-10), kus on tunnistatud põhiseadusevastaseks olukorrad, kus kohaliku omavalitsuse üksus (KOV) võimaldab lasteaia kohta üksnes juhul, kui on vabu kohti. Viidatud lahendi p 58 rõhutab, et alushariduse kättesaadavuse eest vastutavad nii riik kui KOV, kellel mõlemal lasub kohustus leida probleemile süsteemne lahendus, mis ei jäta lapsi ilma alusharidusest ning peresid ilma võimalusest ühendada töö- ja pereelu. Riigis ei saa lasta tekkida ega kesta olukorral, kus avalike teenuste kättesaadavus johtub ulatuslikult sellest, mil määral isiku elu- või asukohajärgne KOV otsustab talle seadusega pandud kohustusi täita. Nagu ka VTK-s välja tuuakse, ei ole põhiseaduse § 28 mõtte kohaselt aktsepteeritav olukord, kus esmatähtsate avalike teenuste kättesaadavus sõltub ulatuslikult sellest, milline on isiku elu- või asukohajärgse KOVi majanduslik suutlikkus. Seega tekib nõ nokk kinni-saba lahti olukord, kus vähem tulukad KOVid saavad teenuseid senisest paremini arendada, kuid tulukad KOVid seda (õigeaegselt) teha ei saa. Sellist olukorda tuleb KOV tulubaasi ümberkorraldamisel vältida.
2. VTK-s ei ole selgitatud seost äsja kooskõlastamisel käinud maamaksuseaduse muudatustega, mille eesmärk oli samuti KOV tulubaasi suurendamine. Seda seost peaks vähemalt eelnõu etapis kajastama ning põhjendama, miks maamaksu muudatusest üksi probleemi lahendamiseks ei piisa.
3. VTK-s esitatud plaani kohaselt nähakse ette tulubaasi ümberkorraldusest tingitud KOV tulubaasi liiga suure vähenemise vältimiseks tulubaasi kahanemise piirmäär (VTK-s esitatud info järgi 3%), millest üleminev vähenemine kompenseeritakse. Alates 2030. a hakkab kompensatsioon vähenema ning jõuab 2036. a nulli. VTK-s on esitatud KOV eelarvetulude prognoosid üksnes 2029. aastani. Palume seaduseelnõu seletuskirjas analüüsida tulubaasi kujunemist ja muudatuse mõju ka pärast 2029. aastat.
4. Kavandatav KOV-de tulubaasi ümberkorraldamise plaan jagab KOV-d tulukateks ja vähem tulukateks omavalitsusteks. VTK-s esitatud andmete põhjal võib eeldada, et tulukate omavalitsuste all mõeldakse Harjumaa ja Tartumaa KOV-e ning vähem tulukate omavalitsuste all ülejäänud Eestit, konkreetseid eelnõu muudatustest puudutatud KOV-e pole aga märgitud.

Palume seaduseelnõu seletuskirjas kindlasti välja tuua, milliseid KOV-e ja kuidas seadusemuudatus mõjutama hakkab. Lisaks palume eelnõu seletuskirja mõjuanalüüsis vastavalt sellele KOV-e sihtrühmadena ka eristada.

5. Mõju hindamise peatükis on märgitud: „*Kavandatava muudatuse mõju hindamisel tuleb arvestada sellega, et Regionaal- ja Põllumajandusministeerium kavandab KOVide hoonete energiatõhususe parandamise meetmete muutmist selliselt, et arvestada kasvupiirkondade vajadustega.*” Samas ei selgu, milles seisneb meetme sisu ning kuidas see kavandatavat seadusemuudatust puudutab. Palume eelnõu seletuskirjas seost põhjalikumalt selgitada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Madis Timpson
Minister

Katariina Kärsten 54440407
Katariina.Karsten@just.ee
Birgit Hermann
Iivika Sale